

Enheten för idisslare och gris

Till djurhållare

Rekommendationer¹ för djurbesättning som har samband med ehec hos människa

Syftet med rekommendationerna är att förhindra spridning av ehec, som påvisas hos djur, till människor. Syftet är också att förhindra att sådana bakterier sprids till andra djurbesättningar som i sin tur sprider bakterierna till människor.

Del I. Hygien och skötselrutiner

Hygienrutiner för personal och besökare

- Undvik att ta emot besökare till anläggningen förutom de som av olika skäl måste få komma in till din besättning.
- Barn (till och med förskoleåldern) bör inte vistas i djurstallarna eller komma i kontakt med gödsel från gårdens djur.
- Informera samtliga personer som vistas i anläggningen (inklusive personal) om smittan och om vikten av god hygien och handtvätt.
- Rengör och desinficera skyddskläder och skodon noga om de ska lämna djuranläggningen (om inte engångsskyddskläder används). Tänk även på smittriskan om du måste byta om eller förvara använda arbetskläder och skodon i bostaden.

Skötselrutiner djur och gödsel

- Försök att bryta smittkedjan genom att ha god hygien och hålla torrt och rent i stallarna. Var extra noga med rengöring i kalv- och ungdjursavdelningar. Gå igenom hygienrutiner tillsammans med utredande veterinär för att bryta smittkedjan.
- Var noga med att bekämpaflugor och övriga skadedjur.
- Töm, om möjligt, stallet på djur helt vid den årliga rengöringen och desinficera eller kalka efteråt (läs mer under rubriken "Utökade hygienrutiner i besättningen").
- Undvik att låta djur beta i närheten av offentliga badplatser.
- Undvik spill av gödsel på väg, till exempel i samband med transport och spridning av gödsel, för att minska risken för spridning av smittan.
- Sprid inte stallgödsel från djuren på bärbuskar och grönsaker under odlingsäsong.

¹ De åtgärder som handlar om livsmedel har tagits fram i samråd med Livsmedelsverket.

Förflyttning av djur

- Undvik att sälja djur till livdjursförmedling eller s.k. kvighotell som hanterar djur från flera besättningar, innan besättningen bedömts vara fri från smittan. Om du ändå vill sälja djur bör du ta prov och endast sälja djur som testats negativt. Enstaka djur/djurgrupper kan isoleras och provtas i enlighet med rekommendationer från Jordbruksverket.
- Undvik att djur från besättningen deltar i utställningar och marknader.
- Rengör och desinficera transportfordon efter transport av besättningens djur.

Mjök och slakt

- Drick inte och bjud inte på mjök från gårdens djur om den inte har värmebehandlats först (kokats, pastöriserats eller använts i tillagade rätter).
- Mjök från gårdens djur bör inte användas för produktion av ostar med opastöriserad mjök som råvara.
- Tänk på att djur som sänds till slakt alltid ska vara rena.
- Informera ditt slakteri, djur från smittad besättning bör slaktas i enlighet med Livsmedelsverkets anvisningar.
- Var noga med hygien vid eventuell husbehovsslakt och se till att kött från gårdens djur, speciellt köttfärs, är genomstekt.

Del II. Förslag till hygienrutiner för bekämpning

Strategin för bekämpning i besättning bygger på att du, genom skärpta hygienrutiner och punktinsatser, höjer hygiennivån i stallet och skapar en stallmiljö där bakterierna inte trivs. Målet är att sänka smittrycket genom att bryta smittvägarna mellan djuren. De flesta besättningar verkar göra sig av med smittan även utan aktiv bekämpning, men genom att skapa en stallmiljö där bakterierna inte trivs bör det finnas förutsättningar för att besättningen fortare gör sig av med bakterierna. Veterinär på Gård och Djurhälsan kan eventuellt anlitas som resursperson alternativt annan veterinär som är insatt i hygienrutiner för att minska ehcc-smitta.

Exempel på faktorer som påverkar smittspridningen inom besättningen

- Hygiennivå
- Skötselrutiner
- Logistik (djurtrafik, körvägar, foderhantering, personalflöden etc.)
- Gruppering av djur
- Enstaka djur som utsöndrar särskilt stora mängder bakterier

Rekommenderade bekämpningsåtgärder

- Skapa rena utrymmen (loge, maskinhall, hydda etc.) för småkalvarna. På så sätt skapas en pool av ”rena” djur, smittrycket minskar i stallet och smittkedjan mellan vuxna djur och kalvarna bryts.
- Sätt upp hygienbarriärer på strategiska platser i besättningen. Använd separata redskap i de olika hygienområdena, och byt skor mellan områdena. (Exempel på placering av hygienbarriärer är mellan kalvavdelning, ungdjur och äldre djur, samt mellan känt smittade och osmittade delar av besättningen).
- Blanda inte djur från olika grupper utan håll om möjligt olika ålderskategorier åtskilda både i känt och okänt smittade delar av besättningen.
- Håll rent på båspallar och i boxar och håll stallet så TORRT som möjligt.
- Utför noggrann rengöring och desinfektion av tomma stallavdelningar vid den årliga rengöringen, men undvik att tvätta när djuren står inne. Tvätta så tidigt som möjligt på sommarsäsongen så att stallet står tomt så länge som möjligt. Låt torka ordentligt efter tvätt. Om stallet inte kan tömmas helt på djur inför rengöringen kan det vara bra att sektionera det så gott det går med t.ex. presenningar som gör att aerosolerna som skapas vid högtryckstvätt sprider sig mindre. Blötlägg gärna längre tid och sänk trycket på högtryckstvätten.
- Släckt teknisk kalk finns som pulver eller granulat och kan användas för att trycka ned förekomsten av vtec i stallmiljön. Läs säkerhetsföreskrifter/säkerhetsdatablad och använd passande skyddsutrustning vid all hantering av släckt kalk.

Information om hur man kan utföra kalkning finns på Gård & Djurhälsans webbsida:
<http://www.gardochdjurhalsan.se/sv/not/kunskapsbank/halsa-och-sjukdomar/vtec-ehc/>

Övrig information

Uppföljande provtagningar

Ytterligare provtagningar, bör genomföras i din besättning med ungefär två - tre månaders intervall. När tillräckligt många provtagningar i följd (vanligen två) är negativa och man bedömer att djuren inte längre bär på smittan så avslutas ärendet. Kontakta din veterinär för planering av tid för nästa provtagning.

Förebyggande regler om hygien

Allmänna hygienregler² gäller alla gårdar med djur, och det finns dessutom särskilda hygienregler för besöksanläggningar. Djurhållaren ska se till att personer som vistas i anläggningen har möjlighet att tvätta händerna med flytande tvål, varmt vatten före och efter kontakt med djur.

² Se Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2013:14) om förebyggande och särskilda åtgärder avseende hygien m.m. för att förhindra spridning av zoonoser och andra smittämnen.

Ersättning

Om Jordbruksverket har beslutat om provtagning betalas provtagning och analys med statliga pengar. Jordbruksverket kan även betala ut viss ersättning som delkompensation för merkostnader som uppstått till följd av de rekommendationer som myndigheterna har meddelat. Grunderna för ersättningen framgår av Jordbruksverkets beslut med Dnr 6.2.18-11286/17 (bifogas). För att få ersättning måste du ansöka om ersättning hos Jordbruksverket på blankett D274 som du kan hämta här:

http://webbutiken.jordbruksverket.se/shop?funk=visa_artikel&artnr=D274.

Stödperson

Du kan kontakta/få kontakt med stödperson. Kontakta din lokala LRF-kontakt om du är medlem i LRF eller kontakta Jordbruksverket som kan vara behjälplig att förmedla kontakten. För dig som djurhållare kan det underlätta att ha en person som är dig behjälplig eftersom detta troligen är en ny situation för dig och mycket att tänka på.

Fakta om bakterien

Ehec-infektion är en tarminfektion hos människa som orsakas av vissa typer av bakterier som benämns vtec (verotoxin-bildande E. coli). Vtec-bakterier kan förekomma i tarmkanalen idisslare, till exempel nötkreatur och får, men ger inte några symptom hos djuren. Verotoxin, som är ett gift från vissa typer av vtec-bakterier kan orsaka allvarlig sjukdom hos människa. Symtomen hos människa är magsmärtor och diarré med eller utan blodinblandning. Ibland tillstöter allvarliga komplikationer i form av sönderfall av röda blodkroppar och njursvikt - så kallat hemolytiskt uremiskt syndrom (HUS). I sällsynta fall leder infektionen till dödsfall. Även människor kan vara infekterade utan att ha några symptom. Det behövs mycket få bakterier för att orsaka sjukdom/infektion hos människa. Barn upp till och i förskoleåldern är särskilt känsliga. Infektionen är en så kallad allmänfarlig sjukdom enligt smittskyddslagen (2004:168) och är anmälningspliktig för både behandlande läkare och laboratorier och det finns krav på att spåra smittvägarna.

Smittämnet finns i djurens avföring och i gödsel och kan spridas till omgivande närmiljö. Spridning till människor sker genom att smittämnet tas upp via munnen exempelvis genom direkt kontakt med gödsel eller djur, indirekt via livsmedel som t.ex. opastöriserad mjölk, kött och osköljda grönsaker som förorenats. Spridning till andra djur kan exempelvis ske via förflyttning (försäljning) av djur. Ibland kan djuren plocka upp smittan på bete.

Bilaga

Beslut om ekonomisk ersättning till djurägare och slakterier för åtgärder som har samband med ehec hos människa med Dnr 6.2.18-11286/17.